

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A katholicizmus várai.

Irta: *Ebeczky Elemér.*

My house is my castle, mondja az otthon szent-ségét biztosító ismeretes angol elv, amely talán legnagyobb vívmánya az angol jurisztikának. Otthon és vár valamikor, a harcos középkorban majdnem egy fogalom volt, mert a középkor emberének otthonában is készen kellett lennie az önvédelemre és a négy-öt száz éves régi házak bastyaszerű falai, erkélyei, tornyai mind arra mutatnak, hogy a középkori ember otthona védelmére csakugyan készen állott minden eszközzel és módon.

Katolikus iskolák a katholicus kultura várai. Ezt az elvet kell nekünk manapság nemcsak felállítanunk, hanem a köztudatba minden erővel belevinnünk. Az iskolák valamikor a katholicizmus otthonai voltak, ahol az egyház a legnagyobb lelkiismeretességgel végezte egyik szent feladatát: a nemzetek nevelését, a kultura terjesztését. Változtak az idők. Otthonokból várak lettek, még pedig nem romladozó bástyák és düledező bagolytornyok, hanem folytonosan és napról-napra vehemensebben ostromlott erősségek. A felekezeti, de főleg a katholicus iskola céltáblája elsősorban a szabadkőműves támadásoknak és ahol uralomra jutottak, a katholicus iskolákat semmisítették meg elsősorban. Legdrágább kincsünket, az új nemzedéket, a *jövőt* akarják mindenáron kivenni az egyház kezéből. Generációt akarnak felnevelni Krisztus nélkül, kulturát produkálni vallás nélkül, ifjúságot meg-edzeni erkölcs nélkül. Hogy hogyan fog ez nekik sikerülni, az attól függ, hogy a katholicus társadalom és közélet mennyire fogadja be és érti meg, hogy: «A katholicus iskolák a katholicus kultura várai». Ha elveszítjük iskoláinkat, akkor a kulturharc teljes erejével a katholicizmus fellegvárjai, a templomok körül fog már tombolni és akkor meglátják a ma még közömbösek és egykedvűek is, hogy mit veszítettünk iskoláinkban.

Azt gondolhatják egyesek, hogy hiszen a védelem még nem oly égető. Pató Pál-féle gon-

dolkozás ez is. Hazánk nagy demokratikus átalakulások előtt áll s a parlamentbe bejutott szocialdemokrata párt s a vele szövethető liberális-szabaddkőműves elemek nálunk is meg fogják indítani a koncentrált támadást a katholicus iskolák ellen. A katholicus köztudatnak már most fel kell fegyverkeznie az iskoláink létjogosultságát és nagy kulturális missióját igazoló érvekkel, ha a döntő küzdelemről elkésni nem akar.

Valamikor régen az egyháznak volt egyik hivatása az iskoláztatás. A püspöki és kaptalani székhelyek és a monostorokban lévő iskolák valóságos gyújtópontjai voltak az egész környék szellemi műveltségének. A legszebb értelemben vett népnevelést végezték bennük a papok és a szerzetesek, amennyiben a szellem kiművelésénél sohasem felejtkeztek meg a lélek kipallérozásáról sem. Az egyik 1848-ki törvénycikk állami feladattá tevén a népnevelést elvben, kivette azt az egyház kezéből és azóta állandóan megvan a tendencia arra, hogy az egyházat egészen kiszorítsák az iskolából.

A közép- és felsőoktatástól eltekintve, most csak a népoktatás és az egyház viszonyára akarok rátérni. A népoktatás mai helyzete nemcsak azért fontos ránk nézve, mert számszerűleg is itt van leginkább a katholicizmus érdekelve, hanem azért is, mert katholicus iskoláink teljes államosításával a népesség legszélesebb rétege kerül ki az egyház befolyása alól és e szomorú tény iránt a jelen demokratikus átalakulások közepette egyáltalában nem lehetnénk közömbösek. Majdnem két és félmillió tanuló jár az ország 16.530 mindennapi elemi iskolájába. Ezeknek 63 % a azaz 1.564.529 katholicus, tehát másfél milliónál több volna azon tanulók száma, akik annak ellenére, hogy katholicusok, az államosítás folytán elvesznének a katholicus kultura számára.

A katholicus felekezeti iskolák nagy kulturmissiót teljesítenek, amelyet lehetetlen ignorálni és amelynek máról-holnapra való erőszakos kikapcsolása a nemzet kulturális vérkeringésében kiszámíthatatlan zavart okozna.

A 6982 katholicus elemi iskola (a gör. katho-

likusokat is beleszámítva) 1.036.975 tanulóknak nyújtja az elemi ismereteket. Az ország elemi iskoláinak tehát 42 percentje katolikus és az ország elemi iskolás tanulóinak 41 percentje jár kath. hitfelekezeti iskolába. A magyar állam kulturális kötelességeinek majdnem felet az elemi oktatás terén tehát az egyház látja el s nagy zavarba jönne az állam, ha e kulturális feladatot márol-holnapra át kellene vállalnia. Az állam a maga feladatát is nehezen tudja végezni, amit az elemi iskolák lassú menetű szaporítása is bizonyít. Az egyre növekedő katonai terhek még e lassú menet állandóságát is erősen kétségessé teszik. A felekezeti és különösen a kath. felekezeti iskolák rögtönös államosítása tehát nem oly könnyű feladat, mint azt egyes szabadkőműves berkek gondolják. A veszedelem rank nézve nem is imminens, de azért méltó aggodalmakat keltethet részünkről az a körülmény, hogy a tendencia állandóan megvan és állandóan ervényesül. Évről-évre államosítanak egy csomó felekezeti iskolát és noha a hivatalos megokolás a nemzeti-segi terjeszkedést jelöli meg főoknak, csodálatosképen mindig esik egy pár államosított kath. iskola is, amely *szintmagyar vidékekre* esik. 1910-ben 166 új kath. iskola alakult, de viszont 187 szűnt meg, tehát az említett évben 21 kath. iskolát vesztettünk.

Részemről kath. iskoláink legelső hivatását abban látom, hogy a katolikus szülők gyermekeit vonja hatása alá és pedig *teljes számban*. Mert hogy az állami elemi iskolákban még megvan a hitoktatás, az még nem elég garancia arra, hogy a katolikus gyermekek nem zavartatnak meg legszentebb vallásos érzelmeikben. Az állami és községi tanítók között mindjobban tért foglal a nemkeresztény, sőt keresztényellenes elem (különösen a fővárosban) és a tanító egy gunyos megjegyzése sokszor leronthatja a hitoktató egészévi fáradságos munkáját. Ha tényleg az az alapelvünk, hogy iskoláinkkal elsősorban saját ifjúságunkat akarjuk biztosítani magunknak, akkor nem lehet rank nézve közömbös a kath. elemi iskolák és a kath. tanulók viszonya.

A legelső következtetés, amit e téren levonhatunk az, hogy a kath. iskolákat állandóan szaporítani kell. Ha a népnevelést az egyház a mult szent hagyományaihoz képest ma is egyik legszentebb feladatának tartja, akkor iskoláinak szaporítása elsőrendű kulturális kötelessége már csak azért is, mert a be nem írt tanulók 58 percentje katolikus. A jövő nagy demokratikus harcainál nagy szerepet fog játszani az egyes néprétegek kulturnívója és ezért nem szabad engedni, hogy a katolikuság *szellemi inferioritásban maradjon*. Az egyház saját magáért, a maga jövőjéért harcol, ha iskoláit nemcsak biztosítja magának, hanem azokat rendszeresen szaporítja is. Ha az új Németországot tanítóit alapozták meg, úgy felmondhatjuk a magyar katolicizmusról is, hogy *iskolái, tanítói biztosítják majd a jövőben szabad fejlődését*.

Viszont a kath. társadalomnak is kötelessége volna teljes erejével a kath. iskolák mellé állania. A kath. elemi iskolái tanulóknak csupán 64 percentje jár kath. iskolákba, tehát még 36 percent számára kellene szaporítani iskoláinkat. A kath. elemi iskolák szükségességét mi sem bizonyítja jobban, minthogy majdnem ideális mértékben szívják fel a kath. gyermekeket, amennyiben tanulóknak 97 percentje katolikus.

Azonban nemcsak iskoláinkat kell szaporítanunk, hanem tanítóinkat is. Egy kath. felekezeti tanítóra országos átlagban még mindig 87 tanuló jut, ami még mindig igen sok az intenzív nevelésre és rosszabb az összes iskolákból vett átlagszáminal is. (74.) Az iskolák szaporításánál tehát gyorsabb menetűnek kell lennie a kath. felekezeti tanítók szaporításának. Igaz, hogy a felekezeti iskolákba nem törekszik annyira a preparandiát végzett ifjúság, mint az államiakba vagy községiébe, de alapos reformokkal, különösen a fizetés, előrehaladás és nyugdíj terén e bajokon is könnyű szerrel lehetne segíteni.

Az itt közölt adatok mutatják nagyáltalánoságban kath. elemi oktatásunk jelen helyzetét, de mutatják egyszersmind azon hiányokat is, amelyekben okvetlenül segítenünk kell. Láthatjuk belőlük iskoláink nagyjelentőségét és értékét a katolicizmus szempontjából, megismerhetjük nagy hivatásukat a katolikus magyarság kulturális nivójának emelésében. Nagyon igaz volt báró Eötvösnek, amikor azt mondotta, hogy jövője csak oly nemzetnek van, amely a kultura magas fokán áll. Ugyanez áll az egyes néprétegekre, osztályokra is. Ha a katolikus magyarság, mint eddig, azután is gerince lesz a nemzetnek, hordozója, letéteményese a nemzet fenntartó nagy eszméknek, abban nagy érdeme lesz kath. iskoláinknak is. Ezért várni a kath. iskolák nemcsak a katolicizmusnak, hanem a magyarságnak, hazafiasságnak is. E várakat erősíteni, szaporítani, bátor, izmos harcosokkal ellátni, ez legközelebbi és legsürgősebb feladatunk.

Emlékezés báró Eötvös József-re.

Valahányszor Eötvös Józsefünkről emlékezünk, mindannyiszor a halhatatlanság könyvét lapozgatjuk. S amit e könyvből a megdicsőült nagy ember önkézüleg beírt, azt a jubiláris mult évben a kegyelet a hűség buzgalmával igyekezett onnan kiolvasni s ismételtelen is átadni a szívvel-lelékkel rokonszenvező nyilvánosságnak.

A jelenlegi nemzedék is tehát mintegy érett gyümölcselel megrakott fára tekint elhúnyt jelesünk munká-, jellem-, példa- és dicsőség-teljes életére. Egyszersmind érezzük mindannyian, hogy a halhatatlanság könyvéből nyert eme nagyértékű ismertetések, tanulságok táplálták önértetünket és tevékeny büszkeséggel gazdagítottak.

Jelen soroknak szintén az a céljuk, hogy Eötvös József báróról emlékezzenek. Azonban nem a honfi, nem a tudós, nem az országnagy s nem is a költő érdemeire törekszik fordítani a figyelmet, hanem

egy oly eseteckét ohajt elbeszéli, mely Eötvös József barát, mint embert, testvériesen érző, igazi szocialistát állítja a mai nemzedék lelki szeméi elé...

Szerény, de köztisztelőben élő iparoscsalád köréből indul ki a történet. Kapesolatban áll azzal az 1849-iki gyászos eseménnyel, midőn a beözönlött orosz had egyik töredéke gróf Sztroganow vezérlete alatt Alsó-Borsodban Mezőcsátot bosszúállásból feldúlta. Ez alkalommal a gyújtogatás, rablás is meg volt engedve, sőt némelyek még a gyilkolástól sem tartózkodtak. Egyik felgyújtott házból az édesanya kis fiát a bölcsővel együtt igyekezett megmenteni, melyben azonban öt egy kozák minden modon megakadályozni vágyott. Az erélyes ellenállást a kozák végre lándzsájával akarta legyőzni. Lándzsájával a gyermeket akarta átdöfni. Ezt az édesanya saját testével védte ki. A gyermekek megmaradt, a ház és az értékebb szerzemények azonban nagyrészt megsemmisültek.

Ez a veszteség idézte elő, hogy az életben maradt gyermek 15 éves korában már kénytelen volt a gimnázium hatodik osztályából kimaradni. Szülőföldjén segédtanító lett s száznál több tanulót, kik az első és második osztályt alkották, egy tanteremben oktatótt. Ezt a kötelességet végezte 1863-ban és 1864-ben.

1868-ban azonban már egy hegyaljai községben, Erdőbényén, működik a tanítóképzőt végzett ifjú, hol négy osztatlan osztályt együttesen tanít s emellett orgonista-kántor is. Ebben a négy felekezett lakta községben csakhamar annyira felkaroltta válik az ifjú, hogy a róm. kath. káplán, Adamovics István, a gimnáziumi osztályokat magánúton végezni szándékozó ifjút latinra, az ágostai hitvallású oktató pedig németre tanította. Ily módon igen sok estén át együtt voltak.

Együtt voltak az alkalommal is, midőn a Néptanítók Lapja a többek közt azt is közölte, hogy ezentúl felső nép- és polgáriskolai vizsgálatot is tehetnek azok, akik az elemi iskolai tanítói oklevelet már megszerezték.

Ez a közlés fordulópontra idézett elő az ifjú életében. Lángoló képzelődésének értelmezése szerint nem kell egyéb, mint hogy a tantárgyakból elkészüljön s aztán vizsgálatra jelentkezzen. Így gondolkoztak érettebb barátai is. Eltértek tehát az előbbi céltól s az ifjú kántortanító polgáriskolai vizsgálatra készült. Egyházának presbitériuma részéről megnyerte az elbocsátást s az 1870-ik év első felében már Budán lakott.

Az anyatermeszt edző társaságában, valamint a múzeumi és egyetemi könyvtárban megszerezvén a tudnivalókat, a tapasztalatlanság korlátot nem ismerő reménykedésével fölkeresedett egy napon az ifjú. A Vérmező északi oldalán elhelyezett tanítóképző-intézetet fölkereste s Schwicker A. József igazgatóhoz a legédesebb bizalommal bekopogtatott.

Az igazgató úr nem volt kifogástalan birtokában a magyar nyelvnek s nehezen értette meg az ifjú kérelmét. Mindketten megkönnyebbültek, midőn az ifjú azzal a nyert tanáccsal hagyta el a szegényes külsejű, földszintes hajlékot, hogy folyamodványával menjen a várban levő közoktatásügyi miniszteriumba. Ott pedig az iktatóhivatal egyik közege G. F. miniszteri osztálytanácsos úrhoz utasította.

Felvidult arccal sietett az ifjú ahhoz a férfiúhoz, kiről már sok ajánlatot hallott. Alig hitt tehát füleinek, azt hallva: «Nagyon kár volt biztos helyét elhagynia. Felső nép- és polgáriskolai vizsgálatot még nem lehet tenni. Kísértse meg, hátha még

visszaterhet elhagyott állására». Váltig erősítgette az ifjút, hogy helyét már be is töltötték. Előtte más út nincsen, mint letenni a vizsgálatot s a nyert bizonyítvány alapján esetleg itt Budán vagy Pesten állásba jutni. «Ebből semmi sem lehet. Isten áldja meg» volt a végső válasz.

Ez volt az első keserű pohár a nagy élet legnehezebb tanfolyamú iskolájában.

Szerencséjére az ifjú, a bejelentgető férfi érdeklődött a jelzett ügy sikere iránt. Amidőn megtudta az eredménytelenséget, ajánlotta, hogy forduljon a tanfelügyelő úrhoz, aki a Múzeum-utcában lakik.

És az ifjú odasietett. Erőteltjes, fiatal tollnok fogadta. Kikérdezett tőle mindent, de be nem bocsátotta, mivel «a tanfelügyelő úr egyszersmind intendánsa a Nemzeti színháznak s jelenleg is színésznek vannak nála».

Járt tehát az ifjú napról-napra, de mindannyiszor siker nélkül. Már meg is sokalta ez a K. nevű tollnok úr s kiméltlenül elutasította.

Ez volt a második keserű pohár.

Ezzel a tapasztalattal tért vissza az ifjú az egyetemi könyvtárba, hol sorsa iránt Márki József könyvtáros úr sok jóakarattal érdeklődött. Tőle nyerte azt a tanácsot: «Ha itt a városban nincs ismerőse, forduljon támogatásért valamelyik vidéki befolyásos ismerőséhez».

Kihez máshoz fordulhatott volna az ifjú, mint igazgató-tanárához, a jeles Árvay Józsefhez, aki mindig atyailag jó volt mindenik tanítványához. Megírta azonnal hosszú levelét. Vázolta reménytelen állapotát s kérte tanácsát.

Néhány nap múlva már megérkezett a válasz: egy ugyancsak vaskos levél. Vigasztaló és bátorító volt az, mely neki szólt, a mellékelt másik pedig G. F. m. osztálytanácsos úrnak szólt azzal a meghagyással, hogy azt személyesen kézbesítse.

Ez hamarosan megtörtént. Talán a sokféle elfoglaltsággal járó izgatottság okozta, hogy a fogadtatás minden melegséget nélkülözött. Nagy táblasztalon térképkészítéssel foglalkozott az országszerzte ismert és tisztelt férfiú, ki a levél elolvasása után a lehető legridegebb hangon adta tudtára az ifjú, hogy «nincs mit keresnie. Könnyelműség volt elhagynia a bizonyost a bizonytalanért». Végül azzal fejezte be mondanivalóját: «Különböben is én nem vagyok elhelyezőintézet-tulajdonos. (Valószínű, hogy az emberszerető igazgató-tanár figyelme valamelyes alkalmazás kérésére is kiterjedt. Arra vonatkozott a kinyilvánítás.)

Ez volt a harmadik keserű pohár.

Az ifjú lelkiállapotának jelzésére bizonyosan elég csak annyit föleleveníteni, hogy az elcsüggedésnek, sőt kétségbeesésnek fájóbb könnyei aligha hullottak annak az épületnek lépcsőjére, mint ezúttal, amidőn azzal a tudattal kellett az ifjú, hogy eltávoznia: most már mindennek, mindennek vége... vége van...

A munka- és haladás-vágy nem érvényesült; az életvágy kialuvása megkezdődött. Az ifjú ment, inkább tántorgott a Duna felé. Talán csak azért, hogy lakására menjen át Budára s nem azért, hogy a gyöttrődő test a hullámsírba temetkezzék?... És most mi történt?!...

Jól mondja a nagy költő:

«Kinek az ég alatt már senkije sincsen,
Ne féljen, mert ügyét felfogja az Isten.»

Az történet ugyanis, hogy a Mészáros-utca végén, a Dunapart felől szembejött vele egy férfiú, aki így

szólt hozzá: „Fiatal ember, mi a baja? Miért oly végtelenül szomorú?”

És a naivlelkű ifjú mintegy önkéntelenül elmondott mindent, ami szívében feküdt.

A férfi egész az alagutig elkísérte az ifjút. Mindent megmagyarázott neki. Utalta, menjen Eötvös József báróhoz, a vallás- és közoktatási miniszter úrhoz, kihallgatásra s esetleg mondja el nemesak azt, amit akar, hanem azt is, ami eddigelé ez ügyben vele történt. Mint később megtudta az ifjú, ez a férfiú Rill József, tanítóképző-intézeti tanár volt.

Hogy báró Eötvös József mennyire lelkiületében hordta a nagyságnak, tiszteltetésnek, jósnak és minden követésreméltó tulajdonságnak az okait ezeken kívül a lelkesedésre lobbantó, isteni elemektől szellemi életnek: azt az első találkozás felejthetetlenül kimutatta.

1870-ik év első felében járult az ifjú nagy kérelmével a miniszter úr elé. Eddigi tapasztalatai nem bátorították fel a reménykedésre. Előadása bizonyára magán iseítte nemesak a még soha át nem élt helyzetnek izgalmát; nemesak annak a tudatnak hatása, hogy szemben áll azzal a szeretett költővel, kit művei után annyira ismert; hanem annak az aggodalomnak jeleit is, melyet a sok csalódás halmozott össze tapasztalatlan lelkében. Szemeiben a csillogó könny nyomatékaul szolgált elrebegett kérelmének s azt támogató adatoknak.

Az államférfiú és a hasonlíthatatlanul jó ember az ifjút álló íróasztalára könyökölve hallgatta végig. Utolsó szava után hozzálépett, két kezét két vállára tette az ifjúnak, mely által magához vonva majdnem átölelte az ifjút. Jószágteljesen szeme közé nézett és ezt mondta: „Ne busúljon. Szeretem én az ilyen fiatalembereket. A vizsgálatot le fogja tenni. Jegyzetei közé beírta az emlékeztető sorokat s az ifjút a legnyájasabb és legjótékonyabb kézszorítással elbocsátotta. Ki látott boldogabbat eme fiatalembernél?!”

Par hét múlva írásbeli vizsgálatra idézték a képzőintézet egyik szobáskájába a kérelmezőt. Ezt a jól sikerült vizsgálatot nemsokára követte hazánkban az első felső nép- és polgáriskolai tanítói vizsgálat. Elnöke Zichy Antal tanfelügyelő volt, a vizsgáló-bizottság tagjai pedig: Ballagi Mór, Hunfalvi János, Hunfalvi Pál és Peregriny Elek voltak. A félnapon át tartott vizsgálat művészeti tárgyakon kívül minden más tantárgyra kiterjedt. Eredménye örömmel töltötte el a megbízottakat, az ifjút pedig arról győzte meg: lelkesülnie kell az egyénnek, hogy legyőzhesse az akadályokat s a mindennapi nagyobb tetteket vihessen véghez, egyszersmind megingathatatlanul bizni a mindenható Istenben!

A kézhez kapott bizonyítvány birtokában alkalmat keresett a boldog ifjú, hogy a miniszter úrnak háláteljes köszönetét nyilvánítsa. Az alkalom azonban sokáig késett. Közben a «Hon» című napi lapban egy közlemény jelent meg a Tanfelügyelőség-ről — Fehérkúti álnév alatt. Ez a terjedelmes közlemény annyira érdekelte az iskolai élet szervezete iránt soha és semmiben sem közönyös vagy elbizakodott minisztert, hogy a közelebbi esti számban már közzétette Jókai Mór szerkesztővel, hogy «Fehérkúti urat kéri az illető miniszter úr, hogy tegye érintkezésbe magát övele.»

A vizsgálatot tett ifjút, aki a szépirodalmi lapokban is évek óta Fehérkúti névvel irogatott, már lakásán fogadta a beteges miniszter úr. A munka- és ember-szeretet eme nagy alakja, valamint a haladásnak,

törekvésnek tanítómestere pamlagra dölve, nagy-kendőbe burkolódva fogadta az ifjú mélyeséges hódolatát és annak, mint irogatónak, szerény bemutatkozását.

Ez a felejthetetlen és fölemlítésre méltó alkalom ezelőtt negyvenhárom évvel történt. De nem lehetne elfelejteni, még az esetben sem, ha megőrzött jegyzetek nem állának rendelkezésre, hogy mily örömteljes és tanulságos volt e találkozás. Beszéde valóban egész életre kiható, erősítő, elragadó volt. Lelkesítő hatalommal bírt. Minden szava sirig élő hűséget, ügy- és honszeretetet teremtett. A polgári iskolák rendeltetéséről is beszélt s értesülve, hogy őt, az első vizsgázót figyelemre se miltathatta a város tanácsa amaz elvénel fogva, mely szerint «a magasabbfokú, kiválóan pedig egyetemet végzettek előtte mindig értékesebbek maradnak», arra sok megjegyzést tett. Mondotta, hogy minél közelebb jutni törekszik a polgáriskola az egyetemhez, annál inkább eltávolodik a társadalom középosztályának igényeihez való alkalmazkodásától. A polgári iskola legszebb célja — ezt több ízben kiemelte — megteremtteni a magyar középosztályt s a valódi demokráciát a jól értelmezett szocializmus alapján. Is-tápolni kell ez osztály öserejét, hogy ki ne vetközzék azokból a jellegekből, amelyekkel oly jelentékeny szerepet játszott a multban. Sohasem és sehohsem igyekezzék másnak látszani, mint a polgárság nevelő-oktató szerény eszköze. Ez a feladata époly magasztos, mint a gimnáziumé s rendeltetése semmivel sem jelentéktelenebb. A gimnázium gyönyörű célja sohasem lehet más, mint törekedni, hogy a tudományos élet jeles bajnokai számban és készütségben fokozatosan gyarapodjanak. A polgáriskolákból kikerült ifjak ellenben mindannyian éreznek, sőt tudatával bírjanak annak, hogy ők nem lehetnek sem a tespedésnek, sem a divatkeresésnek szerencsétlen osztálya. Nekik hasonlónak kell lenniük a munkás méhcsaládhoz. Úgy értem ezt — hangsúlyozta — hogy ez az osztály a társadalmi foglalkozások bármely ágába bocsásson is ki rajukat maga közül, azok magukkal mindenhova megbízhatóságot, őszinte munkaszeretetet, szilárd kötelességérzetet, szerénységet, vallásérköcsi jellemet tartoznak vinni. Takarékoskodjanak, hogy becsülettel vagyont szerezzenek. Önzök, kapzsjak, haszonlesők, igazságtalanok, megvesztegethetők azonban közöttük még elvéve se találkozzanak. A felső nép- és polgáriskola a szakszerű földmívelés, állattenyésztés, ipar, műipar, kereskedelem s ezekkel kapcsolatban a nemzetgazdasági élet érdekében gyakorlati eszméket hirdessen, esetleg mutasson be. Mindezek által aztan oly alakulatokat hozzon létre s oly törekvéseket fejlesszen, melyek a gyakorlati életben való előhaladásnak és érvényesülésnek elengedhetetlen föltételei.

Hiszem — folytatá fölkelve helyéről — hogy ez az alkotásunk népszerűvé teszi a munkát, kioltja a versengés és gyűlölködés tüzet. Mindenkinek meglesz munkaköre s nemzetünk együttérzőbb, egyetértőbb, tekintélyesebb s végül boldogabb leszen. Ön, ifjú barátom, lelkesüljön továbbra is, fáradozzék, küzdjön kitartóan s legyen arról meggyőződve, hogy nemesak megfolyvelem működését, de annak idején hivatom is.»

A sors könyvében azonban minden másképen volt megírva. 1871. február 2-án már az egész nemzet siratta a megdicsőült férfiút. Elvesztettük, eltettük Eötvös Józsefünket. Sokoldalú tevékeny-

sége, valamint példányképszerű szociális érzülete és eljárása áldottá tették azokat az ercsii hantokat, melyek alatt elomló részei pihennek. Mi pedig élvezzük azt a halhatatlanságot, melyet lelki élete által reánk hagyományozott...

És vajjon: mi lett volna az emlegetett fiatal emberből, ha Eötvös József báró közömbös miniszter? Ha nem oly Krisztus-szellemű államférfiu?

Aligha alapíthatott volna családokat Budapesten, tanított volna mintegy harmincezer növendékét, s irhatta volna meg e történetet

Dr. Kerékgyártó Elek.

Válasz egy némely támadásra.

Irta: Bertalan Vince.

II.

Kitetszik továbbá, mikép Dobó Sándor szerint, hogy «mert a tulajdonjog csak az államtól reá ruházott birtoklás lévén, nem ok nélkül nevezhetni azt bitorlásnak», ergo, a kath. egyház, közelebbről érintve a magyar katolicizmus, a magyar kath. hívők összességének egyházi vagyona bitorlás, és pedig egyszerűen azért, mivel a jelzett definíció szerint minden az államtól bákire reá ruházott birtoklás egyszerűen bitorlás. Amely böles elvi kijelentést és döntést arra is magyarázhatom, hogy mivel a protestánsok szabad vallásyakorlását, önkormányzatukat és vagyoni tulajdonjoguk sérthetlenségét biztosító hazai törvényeink egyébként épen séggel nem tekinthetők, mint ama tulajdonjogoknak, kétségtelenül az államtól reájuk ruházott birtoklásnak, mi természetesebb, minthogy azok is bitorlások. Nyilvánvalóvá válik tehát, hogy az 1848. évi XX. t.-c. 2. §-a értelmében a különbség nélküli tökéletes egyenlőség és viszonyosság alapján a protestáns egyházak vagyona és tulajdonjogai is mint bitorlottak elköbzandók.

No, még csak az kellene! kiált fel sértődötten Dobó Sándor, a hajduböszörményi református iskola igazgatótanítója, nem azért hozta fel például X. községet és a szerénységemet. Most abból a példából az a vád tetszik ki, hogy a kath. egyház vagyona valódi rendeltetésétől elvonatott, miért is nemcsak a függetlenül adományozott törzs, hanem az időközben szerzett vagyon is, mint bitorolt vagyon elköbzandó. Mert hát az nemcsak jogi, hanem az állam egzisztenciális kérdésének is helyes megfejtése volna.

Nos hát erre csak amondó vagyok, hogy Dobó Sándor barátom nem ismerheti egész terjedelmében a kath. egyház vagyonának eredeti rendeltetését és ha ismeri is, nem akar róla tudni, felejtven azt, hogy bárkitől származzzék is a vagyon, ha annak örökös tulajdonjogát az állam elismerte, az törvényes védelem alatt áll és hazai törvényeinkben sehol sem található oly birtokadományozási klauzula, aminőket Dobó Sándor vél azokban felismerni.

A róm. kath. egyháznak vagy ha úgy tetszik a katolicizmusnak a magyar nemzet áttérése óta elsőrendű feladatát mindenkor a közművelődés alapozása és fejlesztése képezte és erre fordította javainak összes jövedelmeit. Ha időközökben ezen tevékenységében szünet, vagy visszaesés állt is be, az a haza védelmében kifejtett önfeláldozásának, a tatár vagy török járomnak és a szomorú emlékeztető belvillongásoknak tudható be. De hogy az igazságszolgáltatásban önzőnek, a rendtartásban és védelemben gyengének volna található, amiért is mivel a közoktatás súlyod, az igazság szenved a rend és védelem semmis, tehát az adományozott, örökölt és szerzett vagyon elbirtoklása jogossá vált, azt gondolnám, Dobó Sándor igaztalanul vádolt és nagyon megszire elvetette az igazmondás súlykát! Mert igen is azzal szemben azt állítom, hogy a katolicizmus a magyar nemzeti lét fentartása, a nagy magyar nemzeti állameszme megvalósítása érdemében vagyona és katolicizmusa keretében mindig tett annyit és tesz ma is

annyit, mint a kétrendbeli protestáns egyház, sőt sokkal többet, mint a református egyház, amelynek hívei majd kivétel nélkül magyarok lévén, távolról sem ismerik azon nehézségeket, amelyekkel a magyar katolicizmusnak megküzdnie kell. Ami pedig az önzőséget és igazságszolgáltatást illeti, mi és itt újból mondom — sehol sem hánytuk fel azt, hogy Debrecen városában a felállítandó egyetem csak névleg lesz állami, mert berendezkedésében és szellemében szintiszta református egyetem lesz, akárki meglássa. Meg hogy továbbá Balthazar Dezső tudni sem akar arról, hogy a nagy magyar nemzeti állameszme szolgálatának megerősítése céljával felállított hajdudorogi gör. kath. püspökség székhelye Debrecen legyen, jöllehet, ha a protestáns püspöki székhelyek állandósításának kérdése megoldásra jut, nagyon természetesnek fogják azt találni, ha netán székhelyül valamely kath. püspöki székhellyel bíró város szemelgetnek ki, ellene az ottani kath. püspök nem fog tiltakozni.

Soha oly önzők, hogy törekvéseinknek sikerét előmozdítandó, mások törvényesen elismert javait akár elkívántuk, akár követeltük volna és nem is tiltakozván az ellen, bár sokszor jogosan tiltakozhatnánk, hogy a közből sokszor több jut a protestánsoknak, mint a katolikusoknak.

A példa tehát ezuttal nem állta meg helyét és ha Dobó Sándor részéről még ezek után is megálta helyét, ugyanazon okokból azt a protestáns egyházakra is bátran vonatkozathatom, mert hisz az ő vagyonuk arányszámukhoz képest nem kevesebb, mint a katolikusoké, különben nem tudnának annyi elemi-, közép- és felsőiskolát fenntartani.

És nem állja meg a példa a helyét azért sem, mert valamint a protestáns egyházak egyházuk terjesztése, hiteletük felvirágoztatása, ápolása, általuk vallott vallásos szellemű közművelődésük előbbreviteléért kaptak jötevőjüktől és helyes gazdasági alapon szereztek vagyonukat, azonképen a kath. egyház is egy pár századdal jóval előbb. És valamint hogy a protestáns egyházi vagyon sem szállhat vissza az adományozókra, az örökhagyókra és jogutódokra, azonképen a kath. egyházi vagyon sem. Nem pedig annál kevesebbé, mert a kath. egyháznak állam- és nemzetfenntartó szerepe régibb keletű, mint a protestáns egyházaké és azon fontos missziójában soha vissza nem élt és annak kárát a magyar soha nem vallotta!

Hogy később a magyarok egy része kivált a kath. egyház kebeléből, arról az ősi egyházukhoz hiven kitartó vagy visszatérő hívők nem tehetnek és ha jól emlékszem, Tisza István jelenlegi kormányelnök mondotta azt, hogy ha a protestánsok a kath. egyházi javakban nem részesülhetnek, azt kiválásuknak tulajdonítsák.

És valamint hogy a protestáns egyházak vagyona a protestáns hívek összességéé, azonképen a kath. egyház vagyona is a kath. hívek összességéé. És valamint hogy a protestáns egyházból kiterő, a protestáns egyház vagyonából az ötöt, mint egykori hívőt illető részt nem veheti ki, azonképen a kath. egyházból kiléptek sem.

Ami pedig az egyházak vagyonának tulajdonjogilag vett eredetét, származását illeti, a vagyonával szabadon rendelkező jogi személy minőségét illetőleg egyre megy: az állam adományozta-e, avagy magánszemély. Már pedig tudvalevő, hogy a kath. egyház ősi vagyonának java részét királyaink az őket megillető törvényes jogon adományozták, aminthogy tette azt azonképen minden kétségen felül báró Baldácsy és többen is, mikor vagyonukat a protestáns egyházaknak adományozták.

Mindezek nem álokoskodások, hanem a tulajdonjogi törvényekben lefektetett logikai igazságok, amelyekből egyenesen lekövetkeztetheti Dobó Sándor barátom, hogy ami a vagyon tulajdonjogi kérdésében bármikor és bármiben a róm. kath. egyházat, a magyar katolicizmust, a magyar kath. hívők összességét az elbirtoklás címén megkárosítás érhetné, azon megkárosítás az 1848. évi XX. t.-c. 2. §-ában foglalt rendelkezés értelmében az e hazában törvényesen bevett és a megállapított tökéletes egyenlőség és viszonyosság alapján a

kath. egyházzal szemben sem a különböző protestáns egyházakra is kiterjesztendő.

Tudja-e Dobó Sándor barátom, mit jelentsen az? Sem többet, sem kevesebbet, mint azt, hogy amily címen és mértékkel fosztanak meg a magyar katolizmust egyházi vagyonától, intézményeitől, vagyonszerzési és egyéb jogaitól, a vagyon és tulajdonjog elbirtoklása a többször hivatkozott 1848. évi XX. t.-c. 2. §-a alapján a protestáns egyházakra is kiterjesztendő, miért is azokat sem érheti külön sors.

Azt kérdezem én tőle, Dobó Sándor barátomtól, a hajduböszörményi református iskola igazgatójától, tehát mint ilyen igazhíttű, vallást becsülő és szerető református tanítótól, vajjon a maga részéről ez esetben milyen állást foglalna el az 1848. évi XX. t.-c. 2. §-ának magyarozására, meghatározására nézve; helyesli-e az én következtetés álláspontomat és ha nem, miért nem? Talán a protestáns egyházak a kath. egyházzal szemben különleges szervezettek és a szóbanforgó törvény az egyenlő elbánást illetően kivonandók? És ha Dobó Sándor — tegyük fel, igazat ad nekem — mit fog hozzá szólni az előkelő hely betöltője, aki felhívta volt figyelmét a Dobó Sándor által kibogozott részletre?!

Dobó Sándor *ebhullanak* veszi abbéli kijelentésemet, hogy mi sem zárja ki azt, hogy az egyházak vagyonának érintése nélkül a népoktatás ellátása a teherviselés vállalásával állami feladat ne lehessen.

Kérem! *ebhulla az ebhulla*. Csak az a kérdés, vajjon Dobó Sándor is úgy értelmezi-e azt, mint én: t. i. protestáns egyházak vagyonát sem érintve! Mert különben arról ad igazhíttű református létére és dicsőségére kézzelfogható és semmi ellentmondást nem tűró tanúságot, hogy ő a jog és igazságszolgáltatásban kétféle mérleget használ és pedig akként, vajjon katolikus avagy protestáns érdekről van-e szó. Lám, én egyetlenegy és minden tekintetben pártatlan mértékkel élek. Mert mikor a saját egyházam érdekeit védem, védem a protestánsokat is és pedig azon jogérvekből, amelyekkel ők saját egyházi vagyonuk eredetét, rendeltetését és birtokukon kívül nem helyezhető tulajdonjogukat védik. Ez kettőnk között a különbség!

Ami a kath. egyház vagyonát terhelő honvédelem ellátását illeti, az csak az alakiságban változott, amennyiben sok előjogról és jövedelemlről való lemondás ténye mellett a bandériumok helyett a megadóztatás terheit viseli. Különben is a jogok és az ahhoz tartozó köteleességek olyaténképeni elbírálásával, amint azt Dobó Sándor barátom teszi, az összes egykor bandériumokat kiállítani köteles birtokkomplexumokat azonmód szekularizálni kellene!

Egyébként nem rajtunk mulik el a vásár annak elbírálására, vajjon törvényeinkben gyökerező jog szerint jogosan elbirtokolható, elkobozható-e a kath. egyház, a magyar katolizmus, a kath. hívők összességének vagyona vagy sem. Hatalmas elmék nyilatkoztak meg arra nézve, hogy sem származásuknál, sem rendeltetésükénél fogva nem. Én minden körülmények között azt vallom, hogy egyházam vagyona azonképen egyházam rendelkezése alatt álló vagyon, mint a protestánsoké a saját vagyonuk. És ha Magyarországon az az idő állna be, hogy a szekularizáció a protestáns egyházak vagyonának érintése nélkül egyedül a kath. egyház vagyonára terjedne ki, ez arculesapása volna a protestánsok által annyira dedelgetett 1848. évi XX. törvénycikk 2. §-ában kifejezett tökéletes egyenlőségnek és viszonyosságnak, amit ők jogforrásnak tekintenek és amelyről Dobó Sándor előkelő helyről figyelmeztetve kioktatni akar.

Köszönöm, hogy alkalmat adott reá, így is megbizonyosodván arról, hogy a protestáns vezérszerepet vívó tanfériák tulajdonképen miért is hangoztatják az iskolák államosításának kérdését, amely mellett a nemzeti szempont érvényesíthetőségét és a magyar nemzeti állam kiépíthetőségét tartják vezéreszmének.

No, kedves Dobó Sándor barátom, mi katolikusok *kilencszáz évesek* vagyunk e hazában és derekasan megálltuk a helyünket és ép azért nem vagyunk

hajlandók iskoláinkat államosíttatni, amelynek hátterében ma már nem is settenkedik, hanem nyíltan fel is lépett annak a másiknak a kívánsága, hogy a *hittan az iskolából kiküszöböltesék*, ami pedig egyedül az állami iskolában volna lehetséges, elérhető.

Ne gondolja ám, hogy én az állami iskolának esküdt ellensége volnék. Sőt az állami népoktatásnak a hive vagyok abban a koncepcióban, amint az a protestáns többségű Poroszországban van. De olyaténképen, mint azt Dobó Sándor szereti kimagyarázni: semmi körülmények között. Mert én másoknak nem csak javait, hanem jogait is tiszteletben tudom tartani. Ebben van az én fogalmam a tulajdonjogról, amit Dobó Sándor újabban fogadalomnak minősít.

Igen is, a kath. tanító az idevonatkozó rendtartás értelmében a tridentit hitvallást letéve megesküszik, hogy a reá bízott gyermekeket Isten félelmében katolikus és hazafias szellemben neveli, társadalmi és magánéletében, az iskolában és a templomban mint példás katolikus erkölcsű ember fog élni és minden erejével oda fog hatni, hogy népnevelői és tanítói köteleseit teljesítve, az anyaszentegyház, a magyar haza és annak fölkelet királya iránt rendíthetetlen hűséget és szeretetet minden időben népnevelői tisztéhez méltóan ápolja. Mindebből kitetszik, hogy az a kath. tanító, aki iskolája jellegének megváltoztatására törekszik, igazat, az a közoktatásügyi kormányzat részéről megereósített és a kath. tanítók fegyelmi eljárását szabályozó fegyelmi rendtartás 4. §. c) pontja értelmében fegyelmi vétsége követett el. De akkor is, ha államellenes cselekményt követ el, milyenek a magyar állam alkotmánya, nemzeti jellege, különállása, területi épsége, az állam nyelvének törvényben meghatározott alkalmazása, az állam címere, jelvényei vagy zászlaja ellen irányuló cselekmények, mihez hozzájárul a magyar nyelv tanításának elhanyagolása is (e) és p) pontok.

Ezt azért hoztam fel, hogy tudja meg Dobó Sándor, mire esküszik a róm. kath. iskolában működő kath. tanító és mit tartok én a magam részéről fogadalomnak, mit fogadalomnak!

Az állami avagy a községi iskolában működő kath. vallású tanítót a megkereszteltetése alkalmával tett fogadalman kívül semmi más fogadalom nem köti, mint egyedül kath. meggyőződése, ami Onody Gusztávnál és több hasonló meggyőződésű kath. vallású kartársánál a legnagyobb elismerésre méltó, anélkül azonban, hogy az iskolák egyetemes államosításának kérdésével vele egy nézetben volnék.

Miután pedig én a nemzeti szempont érvényesítését a magyar nemzeti állam kiépítése szempontjából végeredményként abban találok, hogy a magyar állam területén belül mindenki bírja a magyar nyelvet, hogy így távolabbi célt szolgálva az egységes nyelvi alapon elérhető legyen, az én erős meggyőződés az, hogy a mai nemzeti ébredés korában könnyebben elérhetjük azt az által, ha *inkább kedvelté, birhatóságát szükségessé tesszük a magyar nyelvet, mint gyűlöltté*. Mert épen a katolikus iskolák legjobb bizonyítékai annak, ahol bár sokszor csiga lassúsággal is, de megkedveltették a magyar nyelvet, ott a magyarosítás celt ért. Egyébként higgyék meg, az a magyarosítás, amelynek minden igaz magyar tanító a barátja, nagyon nehezen halad előre; mert amint tapasztalhatjuk, hogy sok és nagy akadályokba ütközik; továbbá hiányzanak támaszlopai is, minők teszem az ovodák is és olyanok a magyarosítás eszméjét gátló körülmények, amely szerint a hitvallás-erkölcsös nevelés az iskolából kiküszöbölendő! Igen is a hittannak kiküszöbölése, hogy az egytipusú iskola által elérhető legyen, nem az a nagy magyar nemzeti állameszme, hanem a polgári erkölstanon felnevelt és kiképzett: Übermensch-féle ember, aminőt a progresszív és radikális utakon törtető atheista és internacionalista szabadgondolköző szocialdemokrata tanítók szeretnének minden emberből faragni, hogy tökéletes legyen a saját egyéni érvényesülhetésén másnak érvényesülhetését kizáró ököljognak, ami az állatvilágot oly közelről jellemzi.

Hogy ezzel szemben Dobó Sándor a hajduböször-

ményi református iskola igazgatója, országos egyesülete hivatalos lapja szerkesztőjének a saját felekezetéhez való tartozását különnek, nyügnek tartja, az az ő dolga, én az enyémét nem tartom annak, mert én a katolicitást nem tartom oly akadálnak, ami a leendő polgárságot képzetté, képzettebbé, magyarrá, magyarabbá, hazá, nemzet és emberszeretővé, emberszeretőbbé nevelni meggátolná. Sőt! A katolikus magyarság gyönyörűbbnél gyönyörűbb példáit szolgáltatott annak s bizony mondom Rákócynak leghivebb csatlósai a katolikus vallású ruthenek voltak.

Azt én nagyon, de nagyon jól tudom, hogy azok a katolikus tanítók, akik az államosítást kívánják, azt jórészen anyagi ellátásuk javítása érdekében teszik ámde a katolikus tanítóknak módjukban van abbéli szélhámúkat más úton is orvosoltatni, amint, hogy a református tanítók is orvosolták a *multban* és orvoslás alatt állanak a *jelenben*. És ha törekvésük sikerre nem is vezetne, az még nem ad jogcímet sem a katolikus, sem a protestáns tanítónak arra, hogy iskolája államosítását, amelynek ők csak alkalmazottjai, követelhessek, kevésbé pedig a katolikus tanítónak, aki az egyház vagyonával, mint annak alkalmazottja egymagában nem rendelkezik és még kevésbé Dobó Sándor barátomnak, akinek az fáj legjobban, hogy a katolikus egyháznak, a katolicizmusnak a magyar katolikusok összeségének még van vagyona, de persze örül annak, hogy az ő egyházának is van, ha nem is annyi, de történeti korához és létszámának viszonylatához képest kétségtelen egyenes arányban.

Azután azért sem vagyok barátja az iskolák oly érdembeli államosításának, mint azt Dobó Sándor kifejti, mivelhogy nem ők nélkül tartok attól, hogy amily céllal, törekvéssel és mérvvel biztosítják a Debrecenben felállítandó m. kir. állami egyetem református és tán rövid idő múltán a Pozsonyban felállítandót lutheránus szemlémet, a budapesti egyetem kath. szelleművé való fejlesztése ellen bizonyára tiltakozással elve, azon céllal, törekvéssel és mérvvel mindent elfognak követni arra nézve is, hogy az állami iskolák is ne csak az általuk vallott protestáns szemlében irányítottassanak, hanem személyzetük is lehetőleg protestáns vagy többé-kevésbé hitehagyott vagy közömbös katolikus vallású tanítói elemekből neveztesse ki. Szóval itt is, mint mindenütt el és lenyomni a magyar katolicizmust, a magyar katolikus hívők összeségét vagyonban és szemlében egyaránt, megkövetelve azonban azt, hogy az 1848. évi XX. t.-c. 2. §. foglalt rendelkezés ellenében is mi katolikus tanítók tédet-fejet hajtsunk Dobó Sándor és előkelőjének plasztikus történelem törvény és egyéb a katolikus egyház vagyona fölött való rendeltetés és rendelkezés kimagyarázásának.

(Folytatjuk.)

SZEMLE.

A hatéves gyermek szóbősége. Paul Krause német pedagógus hosszú és fáradságos megfigyeléssel és kísérletezéssel hozzávetőleg megállapította, hogy milyen mennyiségű a normális fejlődésű hatéves gyermek szóbősége.

Eszerint a hatéves gyermek körülbelül 1700 szó fogalmát bírja, melyek nyelvtanilag következőképpen csoportosulnak: 930 főnév, 520 ige, 100 melléknév, 4 névelő, 35 névmás (személyes, birtokos stb.), 6 kötőszó, 30 határozó szó, 50 számnév, 20 prepozíció és 5 interjekció.

Anarchia a francia tanítók közt. A francia népiszkolai tanítók között óriás arányban terjed az anarchista szindikalista szervezés s a szakszervezetek «szépen» működnek. A szajnai departementi iskola tanács választásán a 7 jelölt közül 6 szindikalista volt, akik győztesen kerültek ki a küzdelemből. A kor-

mány a választás előtt különös jóindulatát tanúsította irántuk, amikor elengedte azokat a büntetéseket, amelyeket a chambery-i tanítókongresszus jelenetei miatt mértek néhány tanítóra. A gyermekek nevelése ilyen fél anarchistákra van bízva s még ezeket az alakokat akarják az egyház ellen szigorú intézkedésekkel megvédeni.

A szindikalista tanítók és Poincaré. A francia köztársasági elnök, Poincaré és neje a karácsonyi ünnepek alkalmából az iskolás gyermekek részére karácsonyi ünnepélyt rendeztek, amelyen a gyermekek ajándékokat is kaptak.

A Seine Departement szindikalista tanítói az elnök gyermekek iránti szeretetének ezen megnyilvánulását elég fontosnak találták arra, hogy gyűlést hívjanak egybe, amelyen tiltakoztak a *cezárhajlamok megnyilvánulása ellen*. Mert az elnök ünnepélyrendezése azokra a római császárokra emlékeztet, akik uralmuk biztosítása végett a népkégyet és a népszerűségét ily módon keresték.

Az ember igazán nem tudja már, vajjon nevéssen ezeken a fickókon, vagy pedig agyvelejük silány-ságán elmélkedjen?

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A Pokol. Ára 4 kor. Irta: Bautz József, münsteri akadémiai tanár. Fordította Görgényi Jenő. Második kiadás. Tartalma: A kinyilatkoztatás tanítása a pokol létezéséről. A pokol helyének meghatározása. A pokoli büntetések kezdete s örökkévalósága. A pokoli büntetések felosztása. Az eredendő bűnben meghalt gyermekek állapota. A pokoli tűz természetéről. Az ördögök a poklon kívül. Tevékenységük a földön. Az elkárhozottaknak látható alakban megjelenéseik. Az elkárhozottak testi büntetéseik. Mellékes büntetések. A pokoli társaság. A pokoli büntetések örök változatlansága. A pokol úgynevezett örömei.

A Mennország. Ára 3 kor. Irta: Reffo Jenő. Olaszból fordította Görgényi Jenő. Második kiadás. Tartalma: Mi a mennyország? Belépés a mennyországba. Az örök dicsőség fénye, a dicsőség foka. Jézus, Mária és József a mennyben. Isten látása és élvezése. A lélek dicsősége. A test dicsősége. A boldogok és angyalok társasága. A menny örökkévalósága. A mennyország előze a földön; a mennyország útja és kapuja.

A Tisztítóhely. Ára 5 kor. Irta: Louvet cochinchinai hithirdető. Franciából fordította Görgényi Jenő. Harmadik kiadás. Tartalma: A lélek a külön ítélet után. A tisztítóhely létezése és helye. A tisztítóhelyi büntetések. A büntetések különböző foka. A tisztítóhelyen való tartózkodás időtartama. Személyjelenések. A tisztítóhelyi lelek irántunk való pártfogása. A szenvedő lelkek segítése az emberek részéről. Segítéskre az emberek által végezhető jó cselekedetek: szentmise felajánlása, alamizna, ima, önmegtartóztatás, búcsú felajánlása. Önmagunknak a tisztítóhelytől megmentésünkre szolgáló eszközök. A lelkek kiszabadítása a tisztítóhelyről.

Az utolsó ítélet és a világ vége. Ára 4 kor. Irta: Reffo Jenő. Olaszból fordította Görgényi Jenő. Tartalma: Az utolsó nap előjele. A halottak feltámadása. A bíró megjelenése. A számadás. A jók különválasztása a gonoszaktól. Krisztus szavai a világ végéről. Az Antikrisztus. Henok és Illés meg-

jelenése. A végítélet a harag napja. Jozafát völgye. A kereszt megjelenése az egen. Az örök bíró. Az ítélet nagy könyve. A véghatározat. A szentek bevonulása a mennybe. A világ megégése. Új egek és új föld.

A gyermeknevelés tízparancsolata. (P. Fülöp Cyrill: A keresztény gyermeknevelés tízparancsolata. Kalocsa, Juresó.) Vannak könyvek, melyek mindenkor hasznos szolgálatot tehetnek, mert vagy oly összefoglalói valamely tudományágnak, amelyekre mindenkor szükség van, vagy olyan elvnek vagy eszmének ereje duzzog bennük, amelynek hatásaira folytonosan szükségük van. Ez utóbbi fajta P. Fülöpnek könyve, amely valóban megérdemelné, hogy széles körben kellő méltánylásra találjon. Amint a címből is kitűnik, a szerző nem tudományos komorságú művet szándékozott írni. Ehelyett — s ezt csak dicsérhetjük — kellő alapossgal s olvasottsággal lelki olvasmánykép dolgozta fel anyagát: a gyermeknevelés nagy kérdését. A gyermekről és a nevelésről szóló általános bevezetés után tíz szakaszban, parancsolatokként, tárgyalja a szülőnek a gyermekkel való bánásmódját s a helyes nevelés elveit. Sok helyes megfigyelés, mindenre kiterjeszkedő figyelem s mondanivalóinak helyes formába öntése a könyv legjobb tulajdonságai. A sok példa és a szentirási idézetek pedig kiválóan alkalmasak a munka céljaira. Alig tudnék hamarjában hasonló munkát, amelyet olyan bátran s őszintén ajánlanék a nép használatára, mint ezt a könyvet.

E könyvek a Szent-István-Társulatnál rendelhetők meg.

Az Igaz Szó. A keresztény szociálisták hetilapja, az *Igaz Szó*, *Jövők* címmel rovatot nyitott mindazoknak a szociális kérdéseknek a megtárgyalására, megvitatására, amelyek legközelebből érdeklik a keresztény tanítókat. E rovatot a Ker. Szoc. Szövetség nyitotta a ker. szoc. tanítóknak, amely tisztán a tanítók szociális és pedagógiai kérdéseivel fog foglalkozni. Az első szám rovata először a ker. szoc. tanítókhoz szól, majd az üdülőházat, nyugdíjat tárgyalja. Végül rámutat a Zigány-féle szabadkomuves törekvéseire. Az *Igaz Szó* január elsejétől kezdve *Kocsán* Károly, a keresztény szociális és kath. tanítói ügyeknek egyik országszerte ismert, lelkes munkása szerkeszti. A lapból mutatvány-számot szívesen küld az *Igaz Szó* kiadóhivatata. (Budapest, VIII., Szent-királyi-utca 28.)

HIREK.

40 éves tanítói jubileum. Rittné-Gabris Agnes a hódmezővásárhelyi róm. kath. iskola igazgató-tanítóje most töltötte be tanítói működése 40-ik évét, mely alkalommal egyháztanácsa, tantestülete s több ezer tanítványa páratlan szép ünnepséggel adózott a nagyérdemű tanítónőnek, kinek nevére 1000 K-ás alapítványt tettek, egy szegény tanuló továbbképzésére; életnagyságú arcképét az egyház tanácssterme számára megfestették s ennek leleplezését egy impozáns, a törvényhatóság közgyűlési termében tartott díszgyűlésen eszközölték. Az ünneplokhöz esatlakoztak a jótékony egyletek, köztük elsősorban az ő általa alapított róm. kath. nőegylet, mely

nek lelkes elnöke s a város többi iskoláinak testületei. A koronás aranyéremkereszt tulajdonosa is az ünnepelt, kinek neve a tanítás és jótékonyosság terén fogalom, de még a legmagasabb kitüntetés mellé is méltán sorakozhatik ez az igaz szeretet- és elismeréstől indított ünnepség, melyen a város előkelősége, a megye tanfelügyelője is tevékeny részt vett. A váci megyéspüspök úr meglehangú levélben fejezte ki igaz elismerését az ünnepeltnek. Ha jól esik látnunk a tanítói munka igaz megbecsülését, megerősödik hitünk abban is, hogy a valódi érdem a mi tövises pályánkon is megveri az elismerés koszorúját.

A lévai r. k. iskolaszék és igazgatótanács mult hó 28-án tartott rendkívüli ülésében a megüresedett állásra a Hercegprimás úr engedélyezésével meghívás folytán **Csorba Győző** nagyköszmályi r. k. tanítót választotta meg egyhangulag. Gratulálunk!

Lukács László sárközyujlaki gör. kath. k.-tanító 1913. dec. 30-án Sárközön tartott vármegyei tagok választásánál Szatmár vármegye törvényhatósági tagjává választatott meg.

Török Bertalan pákai kántortanító választatott meg a dec. 30-án lezajlott pótválasztáson megyei törv. bizottsági tagnak, a zalamegyei pákai választókerületben a három jelölt közül nagy szótöbbséggel.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

M. B. A rendszabályok intézkedései megszabják az eljárást. Már a gyakorlati kivihetőség is azt javasolja, hogy az egyes oszt. tanítóktól beérkezett adatokat az iskola pécsettjével ellátva az igazgató-tanító, ahol nincs igazgató-tanító vagy főtanító kinevezve, akkor a plébános igazgató összesíti a jelentéseket és küldi át a községi hatósághoz mint az iskolaszék elnöke. 2. Az utasítás elő is írja azt, hogy a tanítók a kertben gyakorlati oktatást is nyerjenek. Ezt nem tilthajja el a helyi iskolai hatóság. — **K. 1.** A törvény csak megfelelő mellékhelyiségekről szól. Ha legeltetési jogot, földet ad a hitközség, akkor istállót kell, hogy építtessen a tanító állatai számára. Kérelmezze és kérje az egyházi főtanfelügyelőség támogatását. 2. Azt is kérelmezze. 3. Ha nem használhatta ki a legeltetési jogot, azért kárpótlást a fenntartótól nem kívánhat. — **M. F.** Beérkezett. — **F. J. L.** Mi ugy értesültünk, hogy megbízható intézmény. — **B. K.** Vármegyék szerint intézik — **Z. F.** Miután a hitközség a terménybeli járandóságot 125 K megváltotta, az ön kívánságára, ezzel ő jutott élvezetűbe a hívek által fizetett járandóságnak. Ha több foly be, az őt illeti, ha kevesebb, akkor is megfizetni köteles az önnök járó 125 koronát. — **Pelsóc.** Az iskolaszék nem köteles megfizetni az eltávozott kántortanító adóját. A pénzügyigazgatóság zaklatása ellen éljenek perorvoslattal. — **L. J.** Megsürgöttük. — **M. Gy.** Fizet 8 koronát. — **R. L.** Folyamodjék az átutalásért a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz. — **E. F.** A hitközségi iskolaadót rendszerint az állami adó arányában vetik ki. — **Érdeklődő.** Igen, köteles. A beiratási díjból fedezik a beszerzését. Kérdeztettek küldje egyszerűen Budapest címre. — **B. F.** A törvényben megállapított családi pótlék egy kiskorú gyermek után 200 kor., két gyermek után 400, három és több gyermek után 600 kor. A családi pótlékot évenyezenként előre fizetik. — **M. Gy.** 1800 kor. után IV. oszt. adót fizet. Az összeget az adótörvény határozza meg. A korábbi kivétést felebbezze meg. — **F. J. L.** Beléphet. — **R. E.** Elölép 1914. szept. hónapban a III. f. oszt. I fokozatába 1800 kor. fizetésre. Hivatalból léptetik elő. — **K.** A lépések megtétek.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt püspöki kar határozata **kötelezőnek nyilvánította** a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL :
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE :
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja előre lefizettetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

Kátlóra (Pozsony m) tanítói állásra pályázat *jan. 15-ig.* Fizetés községtől 200 kor., 8 m. fa, többi államsegélyből. Lakás: szoba, konyha. Tót nyelv ismerete szükséges. Kérvények: iskolaszék címére Kátlóra intézendők. 47 1—1

Kuklói (Pozsony m.) nyugdíjazással megüresedett kántortanítói állásra pályázat *jan. 30-ig.* Járandósága: 3 szép szoba, konyha, kamra, gazdasági melléképületekkel, 600 □ öl kert, községtől 876 kor., stóla átlaga 150 kor., 79 kor. misealapítványok után, 4 1/2 kat. hold rét haszonélvezetének értéke 300 kor. adók levonása után és 7 kbm. kemény tüzelőfa befuarozással. Tót nyelv ismerete okvetlen szükséges. Folyamodványok *Rehák László* pléb. intézendők. 55 1—1

Perbetére a róm. kath. iskolához helyettes, okleveles tanítónő kerestetik. Fizetése havi 100 kor. és egy butorozott szoba. Jelentkezhetni alulírott nál. Perbete (Komárom m.) *Matley Ferenc*, igazg., kántortanító. 68 1—1

Taksonyfalván (Pozsony m., Galánta állomástól 2 km.) megüresedett állásra férfi vagy nőtanító is pályázhatik. Tannyelv tisztán magyar. Fizetés a hitközségtől 400 kor., lakbér, kertilletmény, a többi államsegély. Kötelessége II—III. osztály önálló vezetése, ismétlők tanítása. Állás február elsején elfoglalandó, pályázatok *január 24-ig* plébánoshoz küldendők. 82 1—2

Csepányfalvára (Stepanó Nyitra vm.) a róm. kath. népiskolához tótul is tudó osztálytanító vagy tanítónőre pályázatot hirdetünk. Férfitanító előnyben részesül. Fizetése Csepányfalva politikai községtől évi 600 korona azaz hatszáz korona, államsegélyből 576 korona azaz ötszáz hetvenhat korona. Lakás természetben 4 m. kemény tűzifa és 20 kor., kertilletmény a községtől. Felszerelt kérvények bezárlólag *jan. 24-ig* nyújtandók be *Jámbor Péter* róm. kath. plébánosnál iskolaszéki elnöknek. Az állás azután azonnal elfoglalandó. 77 1—2

Nyitrapasztói róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Törvényszerű lakás. Javadalma: hitközségtől 208'96 kor. Tandíjkárpótlás 196 kor. Stóla jövedelem 44'28 kor., 13 k. h. 593 □ öl szántó, kataszteri jövedelme 56 90 kor. Erdőben szabad fairtásból 1/4 rész hazahozva. Ebből az iskola is fűtendő. Egyébb 21'10 kor. Szabályszerű fizeteskiegészítés. 500 kor., mellékesre: zámlíthat. Határidő *jan. 20.* Választás 21-én. Személyes megjelenés előnyös. Posta: Alsóvásárd. vasut, Galgóc. Tót nyelv szükséges. 85 1—1

A bajóti róm. kath. iskolaszék a második tanítónői állásra pályázatot hirdet, *jan. 20-iki* lejárattal. Törvényes fizetés. Lakás: egy szoba butorral és fél konyha. 20 kor. kertilletmény. A pályázat küldendő plébániahivatalnak. Bajót, u. p. Nyergesujfalva, Esztergom m. 46 1—1

Egri érseki megye.

Domaháza (Borsod m. anyaegyház, vasútállomás Ózd) róm. kath. kántortanítói állásra *f. hó 22-ig* pályázat hirdetik. Javadalom: két szoba, konyha, éléskamra, istálló, kert, 4 kat. hold szántó föld falumunkával. Párber: páronkint egy véka rozs, 40 fillér. (Most 240 pár körül.) Tizenkettő öl tűzifa beszállítva. Földesgazdáktól egy-egy kötél széna. Szabadlegeltetés. Fundáció, deputátum, stóla mintegy 150 kor. Mindez együttvéve 772 koronára felvéve, a többi megfelelő fizetés államsegélyből. Fogyasztási szövetkezetnél esetleges könyvelésért mellék-

jövedelem. Melléklendő okmányok: keresztlevél, oklevél, házassági, illetőségi és minden működési bizonyítvány, esküokmány. Állás azonnal elfoglalandó. Posta helyben. *Iskolaszék.* 76 1—1

Tiszadán (Szabolcs m.) kath. kántortanító kerestetik. Katonaságról, egészségről, családi állapotról bizonylat csatolandó. Javadalom 3 szobás lakás, kerttel, 20 hold föld, 20 köből gabona, 4 hold legelő, fizeteskiegészítés (1200 kor-ig) államtól 536 kor., egyháztól 108 korona (volt kántor mellékessékekkel 1800 koronára becsüli). Köteles hat osztályt minden tantárgyra tanítani, kántori teendőket dobi templomban is végezni, míg kántorság szerveztetik. Minden adóját fizeti. Egyleti szövetkezeti vezetőké elsőség. Próba *január 27-én* délig. *Róm. kath. iskolaszék.* 63 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

A turócszesenői róm. kath. tanítói állásra *jan. 24-ig* pályázat hirdetik. Nők is pályázhatnak. Javadalom törvényes fizetés és lakás. A tót nyelv ismerete szükséges. *Riedl Lajos* elnök. U. p. Tópróna. 57 1—1

A barskaproncai róm. kath. iskolaszék (u. p. Körmőcbánya) kántortanítói állásra *febr. hó 10-éig* pályázatot hirdet. Jövedelem készpénzben: 520 kor. a községtől, 583 kor. államsegély, 350 kor. kántori átlagos bevétel. Korpótlékok. Természetben: eldirt lakás, kert, házhoz szállított 14 m³ tűzifa, 12 p. m. rozs, 3600 □ ölnyi szántó föld. Német nyelv tudása kívánatos. *Zámboy Béla* plébános. 58 1—1

Csanádi egyházmegye.

A «Népnevelő» 51. számában kiirt **módosi** bolgár kántortanítói állásra a pályázat *január 22-ig* meghosszabbítottak azon bővítéssel, hogy a kántori teendők teljesítéséért 400 korona szavaztatott meg. *Rankov Lajos*, elnök. 81 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A magyarláposi (Szolnokdoboka m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazás: készpénzben 1200 kor., alapítványos misékből 64 kor. stóla 40 kor. kertilletmény 20 kor., kérelmezett államsegély 3 szoba, konyha, kamra és mellékhelyiségekből álló lakás. Kötelesség: az I—VI. vegyesosztály önálló vezetése s a kántori teendők pontos végzése. Pályázati határidő *jan. 18-ika*, mely napon a választás is tartatik. Közbeeső vasárnapon kántori próba. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok az iskolaszék címére küldendők. 25 2—2

Győri püspök megye.

A császárkőbányai (Moson m.) róm. kath. iskolához helyettes tanító kerestetik törvényszabta fizetéssel. Az állás azonnal elfoglalandó. 87 1—1

Kalocsai érseki megye.

Rém (Bács m.) községben osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 1. 400 korona havi előleges részletekben a község pénztárából, 2. 800 korona államsegély, 3. lakás természetben, 2 szoba, konyha stb. melléképületekkel, kert. Kötelessége külön díjazás nélkül az ismétlősök egy csoportját is tanítani, szükség esetén a kántort helyettesíteni és a bajavidéki tanítói egyesületbe belépni. Pályázatok *Klanszky Ferenc* apátesperes úrhoz Jánoshalma küldendők *jan. 12-ig.* 61 1—1
Helyettes róm. kath. tanítót keresünk sürgősen öt

hónapra előleges havi 66 66 kor. fizetéssel. **Rém** (Bács m.)
Venczel Alajos, lelkész. 62 1—1

Okleveles tanító, tanítónő, tanítóképzőt végzett, vagy okl. övönő kerestetik a **csávolyi** (Bács m.) róm. kath. magyar tannyelvű népiskolához helyettesítésre a tanév végéig. Fizetése utólagosan havi 80 kor. a községi pénztárból. Német nyelv okvetlenül szükséges. Folyamodványok *dr. Szucsics Sándor* plébánoshoz címzendők. 78 1—1

Kassai egyházmegye.

Imreghi róm. kath. iskolához időközi megválasztás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Lakás és iskola a minoriták rendházában van. Javadalma államsegélyből 850 kor., hitközségtől 150 kor. Kántori teendői vasár és ünnepnap kivételével külön díjaztatnak. Pályázók kérvényeiket azonnal nyújtsák be *Szedlák Mátyás* minorita rendházfőnök címére, Imregh, u. p. Magyarsas, Zemplén vm. 79 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Kiszuczajhelyi (Trencsén m.) kántori állásra pályázat hirdetik *február 19.* délelőtt 9 órára. Személyes megjelenés próbaorgonálásra kívánatik. Javadalmazása: községektől 830 kor. készpénzben, 4 magyar hold szántó. Stólaris jövedelme körülbelül 800 kor., természetbeni lakás. Kántori oklevel és tót nyelv ismerete megkívánatik. *Kapallay István*, hitközségi elnök. 49 1—2

Nagyrona-podivori róm. kath. elemi népiskolánál tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalom hitközség pénztárból 800 kor. Iskolafűtési és szolgálatalány 70 kor. Államsegélyből 1913. évi XVI. t. c. ben megállapított korszerűt készpénzfizetés. Kétszobás lakás, konyha, kert. Tannyelv tót. Tót nyelv bírása megkívánatik. Véglegesítés iskolai tanév végén. Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónők. Állás azonnal elfoglalandó. Folyamodványok *Koszez Ernő* iskolaszéki elnök címére Nagyrona Trencsén m. *jan. 25-ig* küldendők. 29 1—1

A **bellai** 3 ik oszt. tanítói és a trencsénladányi tanítói és esetleg tanítónői állásokra pályázat hirdetik *jan. hó 20-ra*. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázhatnak páros tanerők is amennyiben egyik fél kijárna ¹/₂ órára eső iskolába. Törvényes fizetés rendes lakás. Ismétlő iskolát is vezetni kötelesek. Trencsén-Várna vasúti állomás ³/₄ órára fekszik. Folyamodványok a bellai plébániára küldendők. 89 1—1

Pécsi egyházmegye.

A **mucsii** róm. kath. iskolához osztálytanítói állásra *január 15-ig* törvényes fizetéssel pályázat hirdetik. Kötelme díjlevél szerint. *Iskolaszék*. 80 1—1

A **simontornyai** róm. kath. öt tanerős iskolánál az V. sor sz. állás megüresedvén, arra *jan. 15* határnappal pályázat hirdetik. Fizetése az 1913. évi törvény rendelkezése szerint, melyből a hitközség 100 kor., fizetést lakbért és 20 kor., kertbért fizet, a többi államsegély. Kötelessége egy tanteremben tanítani, gyermekeket templomba s körmenetekre vezetni s ott rájuk felügyelni. Kántorságban díjtalanul segédkezni s azt szükség esetén önállóan is végezni, a pécsegyh. m. tanító egyerbe tagul belépni. Személyes megjelenés előny. Csak férfiak pályázhatnak. Állás azonnal elfoglalandó. *Jugh Miklós* iskolaszéki elnök. *Takács Ferenc* ig. tan. iskolaszéki jegyző. 84 1—1

A «Népnevelő» 1913. év november havában közzétett **gyűrűfői** róm. kath. kántortanítói állásra a pályázat *jan. 25-ig* meghosszabbították. 92 1—1

A **magyarsarlósi** róm. kath. iskolaszék a megüresült II. sorszámú tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma az 1913. évi XVI. t. c. szerint, melyből a hitközség csak 120 koronát fizet, a többi államsegélyből. Új lakás, két szoba, előszoba, konyha és kamra. Kötelességei a reabizott osztályokat vezetni, a kántoriakban segédkezni, az egyházmegyei tanítóegyesületbe belépni. Választás *jan. 25-én*. Kellően felszerelt kérvények Püspök-bogád, u. p. Nagykozár intézendők. *Bödy István*, iskolaszéki elnök. 72 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A **fülekkovácsii** róm. kath. kántortanítói állásra, lemondás tolytán pályázat hirdetik. Jövedelme: 2 szobás lakás melléképületekkel, a hitközségtől földből, párbérből, stólából 288 kor. és a megválasztottat megillető törvényszabta államsegély, továbbá 7 öl tűzifa, melyből a tanterem is fűtendő. Családos tanítóknak előnyös az állás, Losoncához közel, vasúti állomáshoz ¹/₄ órányira. Választás *jan. 22.* d. e. 10 órakor, melyre személyes megjelenés kérietik. *Iskolaszék*. 10 1—1

Sádkfalvai kántortanítói pályázat *jan. 18-ig* meghosszabbították. Mellékes jövedelem circa 300 korona. *Iskolaszék*. 93 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A **csákberényi** róm. kath. (Fejér m., u. p. Bodajk) osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. 1. Fizetése törvényszerű az 1913. évi XVI. t. c. értelmében. 2. 240 korona lakbér. Azonban a hitközségnek van egy butorozott szobája az iskolaépületben, amelyet az illető tanító berbe vehet. Kötelességei díjlevélben lesznek felsorolva. Csak katonakötelezettségnek eleget tett egyének pályázhatnak. Felszerelt kérvényüket az iskolaszék címére küldjék. *Szabó József*, isksz. jegyző. 83 1—1

Szepesi püspöki megye.

A **frigyevágásai** (Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állomásra *febr. 6-ig* pályázat hirdetik. Jövedelme: 1. Tisztán tanítói a 126 kor., tandíjpótló és a szükséges fizeteskiegészítő osztály és fokozat szerinti kiegészítés államsegélyből. 2. Tisztán kántori stólajövedelem 70 kor. 3. Szétválaszthatatlan jövedelem 1. Törzsfizetés 105 kor. 2. 10 hold 1438 öl szántóföld, 239 öl legelő haszonélvezete 120 kor. 3. 23 pm. rozsz és 23 pm. árpa váltása 253 kor. 4. Terményváltás a volt uradalomtól 25 20 kor. 5. 8 öl puha tűzifa 112 kor. 6. Szabadlegelő 12 kor. Benem számítható szabadlakás, melléképületek, 12 öl kert és 172 ölnyi beltelki rét. A kellően felszerelt kérvények a frigyevágásai róm. kath. iskolaszékhez intézendők. Frigyevágása, Szepes m. 71 1—1

Kvacsani (Liptó m.) róm. kath. kántortanítói állomásra *jan. hó. 31-ig* újból pályázat hirdetik. Törvényes fizetéssel. Tót nyelv ismerete szükséges. Kvacsan u. p. Liptószienicz. *Iskolaszék*. 48 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Németszentgrót (Vas m. Németújvár mellett) férjhezmenetel következtében megüresült osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme: a hitközségtől 400 kor. és 20 kor. kertilletmény. A többi államsegély. Egy butorozott szoba. Kötelessége akadályoztatás esetére a kántoriakban díjtalanul segédkezni, az ismétlőöket a kántortanítóval feváltva ingyen oktatni. Tanítási nyelv magyar német. Pályázati határidő *jan. 15.* Az állás azonnal elfoglalandó. Folyamodványok intézendők Németszentgrót plébániahivatalhoz. 31 2—2

A **szécsiszigeti** (Zala m.) róm. kath. iskolaszék a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 2 szobás lakás és melléképületek. Kert, 2 hold 725 □ öl rét 48 kor. Legeltetési jog 12 kor. 17 km. kemény hasáb tűzifa 34 kor. 4 ¹/₂ hl. buza és 4 ¹/₂ hl. rozsz 75 60 kor. 8 hl. must 80 kor. Tandíj 92 kor. Stólaris jövedelem 24 kor. Orgonapénz az uradalomtól 27 30 kor., orgonapénz Szécsisziget községtől 10 kor. Lélekpénz 18 kor. A községektől 200 kor. Összesen 620 90 kor. Az 1913. XVI. t. c. szerint államsegély. Választás *jan. 22-én* d. e. amikor az énekpróba is tartatik. Az állás febr. 1-én foglalandó el. Személyes megjelenés előnyben részesül. Utazás saját költségen. Kötelesség a díjlevél szerint. Kérvények a szécsiszigeti plébániahivatalhoz címzendők. *Iskolaszék*. 56 1—1

Vashosszafalura helyettes tanítónő kerestetik május végéig. Fizetés havi 80 kor. és lakás. Állás *jan. hó 15-én* elfoglalandó. Kérvényeket Hosszupereszteg (Vas megye) plébániára küldeni. 69 1—1

Rábasanttamásra (Vas m., Rábamolnári) róm. kath. osztálytanító kerestetik. Fizetés törvényes, egy szoba fűtés és takarítással. Kötelessége egy osztályt vezetni és

ismétlősöket felváltva oktatni, a gyermekeket templomba vezetni és rájuk felügyelni, kántoriban segédkezni. Kérvények *jan. 16-ig* nagys. *Rigó Zsigmond* apátplébános úrhoz címzendők. Nők is pályázhatnak. 65 1—1

Rábakethelyi (Vas m., u. p. Szentgotthárd) róm. kath. III-ik terítanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme a törvényes törzsfizetés és illetmények. Kötelességei: tanítja az iskolaszék által kijelölt mindennapi osztályokat és az ismétlősök egy részét, gyermekeket naponként templomba vezeti, kántoriakban díjtalanul segédkezik. Választás *f. hó 15-én*. Kérvények *ft. Németh Géza* plébános úrhoz küldendők. 64 1—1

Az **őrállási** róm. kath. iskolaszék egy rendes osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Nők is pályázhatnak. Fizetés 200 kor. hitközségi, többi államsegély, amíg az új tanítói lakás felépül, egy butorozott szoba. Német nyelv tudása szükséges. Kérvények felszerelve *jan. 18-ra* a vasvörösvári (vasuti állomás) plébániahivatalhoz küldendők. 90 1—1

Váci egyházmegye.

Csomák Gábor **kecskeméti** róm. kath. kántor segédi állásra pályázatot hirdet. Évi fizetése 1000 kor., lakás, világítás fűtés. Csak olyan segéd ajánlkozzék, ki jó hangu és önállóan végez mindent. Az állás azonnal elfoglalható. Levélben bővebben értekezhetni. 50 1—2

Jóhangú róm. kath. segédkántort keresek. Fizetése havi 30 kor. és ellátás. *Khiser József* Szentesen. 53 1—1

Kiskunmajsan 6 (hat) újonnan szervezett róm. kath. tanyai állásra pályázat hirdetik. Javadalom: az iskolapénztárból 100 kor., a többi államsegély, 20 kor kertiletmény, lakás egy földes szoba és egy konyha, míg az új iskola el nem készül. Kötelesség: vegyes 6 osztályú iskola vezetése, róm. kath. hittan tanítása ismétlő iskola vezetése. Pályázati határidő *jan. 16*. Kérvények alulírott-hoz küldendők. *Varga Mihály* iskolaszéki einök. 60 1—1

A **zászkarajenői** alsókarai róm. kath. elemi népiskolánál üresedésben levő tanítói állásra az 1913. évi XVI. t.-c. alapján biztosított javadalmazással pályázat hirdetnek. A kellően felszerelt pályázati kérvények *jan. 16-ig* *Kósa József* plébános úrhoz küldendők. 73 1—1

Zagyvaszántón (Nógrád m. vasútállomás) a III. tanítói állást elnyerni óhajtó okl. róm. kath. férfitanítók küldjék folyamodványukat *f. hó. 24-ig dr. Tóth Béla* plébános címére Lőrinczibe. Az állás javadalmas a törvényes járulékon és fizetésén kívül szép új lakást kap. 70 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Kis-Gyalán (Somogy m.) róm. kath. fiókhiköztség a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állomásra pályázatot hirdet. Jövedelmei: szép lakás 885 □ öl kerttel, 1000 kor., készpénz, 2 kat. hold 494 □ öl föld, legeltetési jog, s a stóia. Az uradalomtól, gróf Festetich Kálmán ömeltő-ágának évi ajándéka 200 kor., amely azonban az örökösre nem kötelező, s így a fizetésbe nem számítható. Kötelességei a díjlevélben. A pályázni óhajtó okleveles férfitanítók kellően felszerelt kérvényeket *jan. 20-ig* küldjék a göllei plébánia címére. Személyes megjelenés megkívánatik. Választás *jan. 21-én* d. e. 11 órakor Kis-Gyalánban énekpróbával egybekötve. 17 2—3

A **jásdi** kántortanítói állásra pályázatot hirdetnek. Javadalmazása: két szoba, konyha, kamara és mellék-helyiségekből álló szép új lakás 400 öl kerttel. 6 kat. hold 1048 öl szántóföld 81'66 kor., három és fél holdat a hitközség megmunkál 40 kor., 179 pár után 1/4 méro rozs 219'24 kor., párpénz 46'54 kor., hat öl fa megváltva 108 kor., tanító által veit fát a hitközség hazaszállítja 18 kor., tandíjváltás 346'50 kor., 30 szekér trágyakihordás fuvardíja 15 kor., stéla kb. 25 kor., a többi megfelelő államsegély. Az iskola kéttanítós. Kötelesség díj évében. Kántori próbával egybekötött választás *jan. 22*. Személyes megjelenés szükséges. A megválasztottnak választási utiköltségét megtérítjük, butorait a vasuti állomástól behozatjuk. Állomás Zircz vagy Várpalota. Pályázók kérvényeiket a plébániahivatalnak címezzék *Jásd, u. p. Tés. (Veszprém m.)* 74 1—1

Bókaházai (Zala m.) filiális község megüresedett kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma 2 szobás lakás, egy konyha, egy kamara, egy istálló egy fűszer és ólak, mind jó karban. Készpénzfizetés az államtól 391 kor., községtől 200'80 kor., 38 pm. rozs = 228 kor., 2 öl tűzifa (hasáb) házhoz szállítva és felvágva 88 kor., 2 1/2 hold szántóföld 75 kor., temetői kaszáló 20 kor. legeltetési jog 10 kor. Tanítói földek után az adót a község fizeti konyhakert 1/8 hold 20 kor. Tanítási ösztöndíj évi 160 kor. Harangozásért harangozó kéve 102 kor. Kötelességei III—VI. o. mindennapi iskolásokat tanítani és az ismétlős fiúkat, mindennemű kántori teendőket végezni részletesen a díjlevelében. Választás napja *jan. 20. d. e.* Bokaházán. Személyes megjelenés megkívánatik. Állás febr. 1-én okvetlen elfoglalandó. Kérvények a zalacsányi plébániahivatalhoz küldendők. 74 1—1

Pálhalás (Veszprém vm.) pusztai iskolához helyettesítő állásra pályázatot hirdet tanítónők vagy tanítók számára az iskolaszék a tanév végéig. Illetménye a törvényben biztosított lakás, fűtésel. Határidő *jan. 20*. Kérvények a borzavári plébániára címzendők. Az állás azonnal elfoglalandó. 86 1—1

A **zselickislaki** (Somogy m., közvetlen Kaposvár mellett) róm. kath. iskolánál megüresedett osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Nők is pályázhatnak. Fizetés az 1913. XVI. évi t.-c. szerint, egy uriasan butorozott szobával (a két szoba helyett készpénz), konyhával, kert-illetmény helyett 20 kor. Kötelessége egy tanterem mindennapi s ismétlős növendékeit tanítani (templomba vezetés hétköznapokon is, körmenetre kísérés, felügyelés) kántort szükség esetén díjtalanul helyettesíteni (nő e helyett összes leány növendékeknél kézi munkát tanít), «Gondviselés» nyugdíjintézetnek tagja lenni. Kérvények *jan. 19-ig Gyeney György* plébános címére küldendők. Állás azonnal elfoglalandó. 88 1—1

Léván 1904-ben végzett tanítók tudassák címűket Küli főtanítóval Vértessomló (Komárom m.) 54 1—1

Senki sem képes utánozni a Kathreiner-féle Kneipp malátakávé!

Ámde sok esetben a családásig híven utánozzák a Kneipp plébános arcképével ellátott ismert csomagokat.

Ezen ezért ne hagyjuk megunkat a bevásárlásnál megítvesztelni és utasítsunk vissza minden utáratot!

Minden, ami nem Kathreiner, különösen pedig a súly szerint kimért árú, még ha potom áron vesztegetik is, túlon túl drága.

Orgonahangok 910 énekkel 3-4 kor.
 Egorgonavirágok 554 énekkel 2-3 «
 Gyászmise offertorium 50 fill.
 Fémétőkönyv kántor- és népnek 1.30 kor.
Molnár József kántor Kunszentmiklós. 1878.

Legjobb iskolai daloskönyv a

Kis muzsikus

Szerkeszté:

JOSVAY GÁBOR.

100 gyönyörű magyar dal, iskolai szöveggel, két szólamra hangjegyezve. Jövőhagyva az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által.

1-II. füzet ára 80-80 fillér.
 A 100 dal kotta nélkül 40 fillér.

A magyar kath. tanulói ifjúság és a hívek egyetemének egységes

ima- és énekkönyve a

Szelki gyöngyök

Szerkeszté **JÓSVAY GÁBOR.**

Tartalmazza 500 legszebb egyházi éneket hangjegyezve az összes szükséges imákat és ájtatosságokat. Az egyházmegyei hat. jóváhagyásával.

Ára erős és díszes vászonkötésben 2 korona.

(BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

Megrendelhetők a Szent-István-Társulatnál

Mejjelennt! Tornay Luspay „Laudate pueri”

kath. ima- és énekkönyv a kath. tanulói ifjúság és a kétszólamú népénekkarok számára. Egyházközségi engedéllyel. Ára csinos vászonkötésben portóval 1 K 50 fill. 20 példányon felül franco és 10% árengedmény. Tartalomjegyzék a Kath. Kántor 2-ik számában. 105 ének. Megrendelhetők a Kath. Kántor kiadóhivatalában, Eger. Gimnázium-utca 3 szam. 06-1

Tantervfüzet (70 fill.). Számítási vezérlőkönyv (1 kor.). Elhöz szemléltetőképek (2 kor.). Egyházi Énekek (90 fill.) rendelését a jövőben e címen kérem: 91-1

RUZSINSZKY LASZLO kántortanító, Váchartyán.

SZINPAD NÉLKÜL IS ELŐADHATO:
Világosi öreg honvéd meséje

Portómentes küldéssel 1 korona. Wiesenbacher József, Világos. 51-1

52-1
MÉZ 5 kilogramm 8 korona. Műlépre előjegyezhetni, kilogrammja 6 korona.
 Pápay Ödön, rk. tanító, Mőzs, Tolnam.

ELADÓ ORGONA.

Templom, restaurálása s új nagyobb orgona beállítása miatt a jelenlegi 8 változatú pedálnélküli orgona jutányos árral azonnal eladó. **Pázmán Antal** kántortanító. Divényoroszi up. Kriványgyetva. 67-1

STAMPAY ének- és imakönyve

(XX. kiad., 256. old.) kötve 30 fill., vászonban 50 fill. Tízre egy ingyen. Kotta egyszer ingyen, kötve 30 fill. bór v. bársony netto 3 K., borj. bór 4 K. **KÖBÖLKUTON**, Esztergom m. A Stampay Miklós-féle **KÖSZÖNTŐKÖNYVECSKE** nem nálam kapható, hanem öcsémnél **NÓGRÁDKISTERVÉN**. 12 db franko 2 K-ért 1352-10

MÁRCIUS 15. 1896-9

megünneplésére alkalmas iskolai és ifjúsági egyfelvonásos, igen könnyen s hatásosan előadható színdarabok. — 1. **Március 15.** 2. **A szabadság ünnepe.** 3. **Az öreg honvéd.** 4. **A bazaroló.** 5. **A honvéd.** 6. **Talpra magyar.** Három füzet 2 K. Hat füzet 4 K postai szállítással. (Utánvételes küldés 50 fillérrel több.)

PÁSZTOR JÓZSEF, Budapest, 1. ker. let, Fehérvári-u. 35. III. 4.

Legeközelebb megjelenik!

Legeközelebb megjelenik!

Willmann Ottónak világhírű pedagógiai műve:

A nevelés módszertana

a társadalomtudomány és a neveléstörténelem alapján.

Német eredetiben rövid idő alatt hat kiadást ért! A neveléstudománynak a világirodalomban páratlanul álló lexikona. Nélkülözhetetlen mindazoknak, akiknek a neveléstudomány óriási haladásával lépést tartani kötelességök. A mintegy 45 ívre terjedő, vászonkötésű hatalmas műnek bolti ára legalább is 12 kor. lesz.

Akik már most megrendelik, azoknak a könyvet megjelenése után 10 korona utánvéttel küldi meg a Szent-István-Társulat (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.) A megrendelés minél előbb, egyszerűen levelezőlapon jelentendő be.